



Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi  
(TÜGAM)

Kavram Analizi:  
**Sona Erme Hükmü**  
(*Cessation Clause*)

Moh Asmahil Kohan

2025/10

[www.gocvakfi.org](http://www.gocvakfi.org) | [info@gocvakfi.org](mailto:info@gocvakfi.org)



# SONA ERME HÜKMÜ

(CESSATION CLOUSE)

(2025/10)

**YAZAR:**

Moh Asmahil Kohan (Araştırmacı)

**TÜRKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (TÜGAM)**

**GRAFİK TASARIM:**

Ruha Medya A.Ş.

**E ISBN:**

978-625-97024-8-3

**Göç Araştırmaları Vakfı**

Hacettepe Mahallesi Fener Sokak No: 5

06230 Altındağ/Ankara, Türkiye

Tel.: (0312) 473 76 11

Fax: (0312) 473 79 14

Kitapçığın tüm yayın hakları Göç Araştırmaları Vakfına aittir.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak

sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın

hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.



# İçindekiler

Giriş	2
Uluslararası Koruma Sisteminde Mülteci Statüsü	3
Sona Erme Hükmünün (Cessation Clause) Kavramsal Çerçevesi	5
Tarihsel Açıdan Sona Erme Hükmünün Pratikte Uygulanmaya Başlaması	6
1951 tarihli Cenevre Sözleşmesinde Sona Erme Hükmü	7
Türk Hukukunda Sona Erme Hükmü	9
Sonuç	11
Kaynakça	12

# Giriş

Kişiler ile devlet arasında kurulan vatandaşlık bağı, her iki tarafa da sorumluluklar yükler. Vatandaşlar yasalara uymakla, devlet ise vatandaşlarına karşı pozitif ve negatif yükümlülüklerini yerine getirmekle mükellef olur. Devletler, ülke sınırları içinde kendi vatandaşlarının haklarını korumadığında ya da koruyamadığında; ırkı, dini, milliyeti, toplumsal bir gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle hakları ihlal edilen, zulme uğrayan ya da insanlık dışı muamelelere maruz kalan vatandaşlar, güvenli bir yaşam sürdürebilmek amacıyla diğer devletlerden sığınma talebinde bulunurlar. Sığınma talebinde bulunan kişilere diğer devletlerce sağlanan koruma, uluslararası koruma olarak nitelendirilmektedir. İkame niteliğindeki uluslararası koruma, mültecilerin temel hak ve özgürlüklerini koruma altına alır. Mültecilerin menşe ülkelerindeki koşullarda kalıcı değişikliklerin meydana gelmesi ve temel haklardan yararlanmayı sağlayan uluslararası koruma nedenlerinin ortadan kalkması, mülteci statüsünün Sona Ermesine yol açar. Bu durum, bazen menşe ülkedeki koşullarda meydana gelen değişikliklerden, bazen de mültecinin kendi iradesiyle gerçekleştirdiği eylemlerden kaynaklanmaktadır. Bu çalışmada, Sona Erme Hükmü 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve Türk hukuku çerçevesinde incelenmektedir.

# Uluslararası koruma sisteminde mülteci statüsü

Savaş, iç çatışma, zulüm, işkence veya insan hakları ihlalleri gibi zorlayıcı faktörler nedeniyle insanlar, daha güvenli ve onurlu bir yaşam sürebilmek amacıyla yaşadıkları bölgelerden ayrılarak farklı yerlere veya bölgelere göç etmektedir.

İrki, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti ya da siyasi görüşleri nedeniyle zulme uğrama tehlikesi bulunduğundan haklı sebeplerle menşe ülkesinden ayrılan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da yararlanmak istemeyen kişilerin temel hak ve özgürlükleri, başka ülkeler tarafından sağlanan ikame koruma yoluyla güvence altına alınabilir.

Ayrıca, vatansız olup benzer sebeplerle daha önce ikamet ettiği ülkenin dışında bulunan ve bu ülkeye dönemeyen ya da dönmek istemeyen kişilerin temel hak ve özgürlükleri, sağlanan ikame koruma ile güvence altına alınabilmektedir.

Sığınma arayışında olan bu kişilerin temel hak ve hürriyetleri, uluslararası toplum tarafından sağlanan güvence ile koruma altına alınmaktadır. Uluslararası koruma olarak tanınan bu mekanizmanın en önemli kaynağının, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli Protokol olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle, mültecilik şartlarını taşıyan kişilere uluslararası koruma kapsamında mülteci statüsünün verilmesi ve bu statüyle ilgili gereken ölçütlerin belirlenmesi, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli Protokol tarafından düzenlenmektedir (Öztürk, 2017, s. 203-204).

1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin 1. maddesinin (A)(2) bendinde mülteci statüsü şu şekilde tanımlanmaktadır:

*“1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak*

*istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs”.*

4 Ekim 1967’de yürürlüğe giren Protokol ile birlikte, 1951 Mülteci Sözleşmesi’nde yapılan değişikliklerle, Madde 1(A)(2)’de yer alan mülteci tanımındaki yer ve zaman sınırlamaları kaldırılmıştır. Bu değişiklikle mülteci tanımının kapsamı genişletilmiş ve zaman ile coğrafi sınırlamalar olmaksızın tüm mültecilerin bu statüye dahil olabileceği belirtilmiştir (Topal, 2015, s. 8). Aslında, mülteci statüsüyle ilgili tüm tanımlarda veya açıklamalarda mültecilerin korunması ile ilgili mekanizmaların kolaylaştırılması olduğu ifade edilebilmektedir.

Bir diğer taraftan, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve bu sözleşmeye ek 1967 tarihli Protokol, mültecilerin haklarını güvence altına alan diğer bölgesel anlaşmalar ve bildirimler ile tamamlanılmaya çalışıldığı görülmektedir (Nicholson & Kumin, 2017).

# Sona Erme Hükmünün (Cessation Clouse) kavramsal çerçevesi

Mülteci statüsü, uluslararası hukukta tanımlandığı gibi geçici bir nitelik taşır ve yalnızca menşe ülkedeki zulüm kaynaklı korkunun devam ettiği sürece geçerliliğini korur. Menşe ülkedeki korku nedenlerinin ortadan kalkması durumunda ise mülteci statüsü yasal olarak sona erdirilebilmektedir (UNHCR, 1999).

Sona Erme Hükmü, uluslararası korumanın geri çekilmesine yol açabilecek gerekçelerden biri olarak tanınmaktadır (EASO, 2021, s. 8) Bir başka deyişle, Sona Erme Hükmü, uygun ve meşru bir şekilde verilen mülteci statüsünün sona erdirilmesidir (UNHCR, 1999).

Bir başka kaynakta, sona erme hükmü; uluslararası korumanın iptali, bir mültecinin kendi ülkesine olası geri gönderilmesi ve karar verici bir makam tarafından atılması gereken ciddi bir adım olarak tanımlanmıştır (O'Sullivan, 2021, s. 2).

Mülteci statüsü, nasıl kazanılabiliyorsa aynı şekilde kaybedilebilir, geri alınabilir ya da reddedilebilir. Uluslararası koruma kapsamında sağlanan mülteci statüsü, bazen mültecinin kendi isteğiyle, bazen de menşe ülkedeki belirli şartların gerçekleşmesi durumunda mültecinin isteği dışında sona erdirilmektedir. Sona Erme Hükmü, uluslararası korumanın artık gerekli olmadığı veya mülteci statüsü ile ikincil koruma statüsündeki kişilerin bu korumadan yararlanmaya devam etmesine gerek kalmadığı durumları ifade etmektedir (EASO, 2021).

Kişilerin bir ülkeden uluslararası koruma talep etmesi, geçici bir durum olan sığınmayı ifade ederken, mülteci statüsü kalıcı bir statü olarak tanınmaktadır. Ancak mülteci statüsünün kalıcılığı, bu statünün Sona Erme gerekçeleri oluşana veya kalıcı bir çözüm bulunana kadar geçen süreci kapsamaktadır (Çörtoğlu, 2022, s. 880).

# Tarihsel açıdan Sona Erme Hükmünün pratikte uygulanmaya başlaması

1991 yılında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Yürütme Komitesi, mülteci statüsündeki kişilerin ülkelerindeki koşulların değişmesi sonucu artık uluslararası korumaya ihtiyaç duymadıklarını belirtmiştir. Ayrıca bu kişilerin ülkelerinin korumasını reddedemeyecekleri vurgulanmış ve 1951 Sözleşmesi'nin 1C maddesinde yer alan Sona Erme Hükmünün uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda, Yürütme Komitesi, BMMYK'dan Sona Erme Hükmünün uygulanması ve pratikte nasıl işletileceğine yönelik konuların araştırılmasını istemiştir. Bir yıl sonra, konu, BMMYK'nın Yürütme Komitesi'nin kırk üçüncü oturumunda ele alınmış ve 691 sayılı kararla Sona Ermiş Koşullar kılavuzunun ilkeleri belirlenmiştir. Son yıllarda yaşanan kitlesel mülteci akınları ve bazı ev sahibi ülkelerde bu soruna kalıcı çözümlerin bulunamaması, ayrıca mültecilere kaynaklık eden ülkelerin sayısının giderek artması, Sona Erme Hükmünün yeniden gündeme gelmesine neden olmuştur (UNHCR, 1997).

# 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesinde Sona Erme Hükümü

Sığınma arayışında olan kişilere başka bir devlet tarafından sağlanan mülteci statüsü, belirli durumlarda sona erdirilebilmektedir. Sığınma talebinde bulunan kişilerin mülteci statüsüne nasıl dâhil edileceğine ilişkin hükümler, Cenevre Sözleşmesi'nin 1A(2) maddesinde yer alırken, mülteci statüsünün Sona Ermesine ilişkin hükümler ise 1C maddesinde yer almaktadır.

Mülteci statüsü, Cenevre Sözleşmesi bağlamında iki olası sonucu beraberinde getirir: yeni bir ülkeye uyum sağlama veya menşe ülkeye gönüllü ve güvenli geri dönüş imkanı. Bu iki sonuç, Sözleşme'nin 1C maddesinde yer alan ve genellikle Sona Erme Hükümü olarak tanımlanan düzenlemelerde yer almaktadır (Yeo, 2022, s. 187-188). 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 1C maddesinde yer alan Sona Erme Hükümü incelendiğinde, mülteci statüsünün iki durumda sona erdiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle, mülteci statüsünün Sona Ermesi iki farklı nedene dayanmaktadır: birincisi, mültecinin kendi iradesiyle gerçekleştirdiği subjektif davranışlar, ikincisi ise Sona Erme şartlarının objektif olarak değişmesidir (Övünç Öztürk, 2016, s. 402).

Bir diğer kaynakta, mülteci statüsünün Sona Ermesi, kimi zaman mültecinin artık uluslararası korumaya ihtiyaç duymadığını gösteren gönüllü eylemleri sonucunda, bazı durumlarda ise menşe ülkedeki temel ve kalıcı değişiklikler nedeniyle mülteci statüsünün verilmesini gerektiren gerekçelerin ortadan kalkmasıyla gerçekleşmektedir (EASO, 2016, s. 17). Dolayısıyla, Sona Erme Hükümü bu iki bağlamda ele alınabilmektedir.

Mültecilik statüsünün Sona Erme Hükümleri 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 1C maddesinde yer almaktadır. İlgili maddenin bu bendine göre, mülteci statüsüne sahip bir kişi:

1. Vatandaşı olduğu ülkenin korumasından kendi isteğiyle tekrar yararlanmaya başlarsa;
2. Kaybettiği vatandaşlığını kendi iradesi ve isteğiyle yeniden kazanırsa;
3. Yeni bir vatandaşlık kazandıysa ve vatandaşlığını kazandığı ülkenin korumasından faydalanmaya başlamışsa;

4. Terk ettiği veya zulüm korkusu nedeniyle dışında bulunduğu ülkeye kendi iradesiyle tekrar dönmüşse;
5. Mülteci statüsünü sağlayan koşullar ortadan kalktığı için vatandaşı olduğu ülkenin korumasından yararlanabilecekse,
6. Vatansız olup da mülteci statüsüne yol açan koşullar ortadan kalktığı için önceden yaşadığı ikamet ülkesine dönebilecek durumda ise bu kişiye sağlanan uluslararası koruma statüsü sona erer.

Yukarıda belirtilen 1. fıkradan 4. fıkraya kadar olan koşullarda, mülteci statüsünün sona ermesinin, mültecinin kendi iradesi ve subjektif davranışlarıyla gerçekleştiği tespit edilmektedir. Mülteci statüsüne sahip bir kişinin, kendi isteği ve iradesiyle vatandaşı olduğu ülkenin korumasından yeniden faydalanması durumunda, mülteci statüsünün sona erdirilmesi, gönüllülük, niyet ve yeniden faydalanma koşullarının gerçekleşmesine bağlıdır (Yılmaz Eren, 2018, s. 56).

Görüldüğü üzere ilgili maddenin 5. ve 6. fıkralarında yer alan durumlarda ise objektif bir yaklaşım benimsenmiştir. Başka bir deyişle, koşullarda meydana gelen değişiklikler sonucunda, mülteci statüsüne sahip kişilerin uluslararası korumaya ihtiyaç duymalarına neden olan şartların ortadan kalkması ve bu kişilerin menşe ülkelerinin veya daha önce mutat olarak ikamet ettikleri ülkenin korumasını reddetmeye devam edememeleri durumunda, Sona Erme Hükmü objektif olarak uygulanmaktadır. Nitekim, Sözleşmenin 1C maddesinin 5. ve 6. fıkralarında yer alan durumlarla mülteci statüsü sona ermektedir.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus ise tüm Sona Erme durumlarında ortak olan özelliğin, mülteci statüsünün artık gerekli veya haklı görülmemesiyle ilgili olduğudur (EASO, 2016, s. 17). Ayrıca, Sona Erme Hükmünün temelinde yer alan mülteci statüsünün resmî olarak kaybedilmesi ile mülteci statüsünün iptali arasındaki farkın ayırt edilmesi gerektiği unutulmamalıdır (UNHCR, 1999). Başka bir ifadeyle, 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 1C maddesinde yer alan hükümler yalnızca mülteci statüsünün Sona Ermesine ilişkin olup, bu maddede belirtilen düzenlemelerin mülteci statüsünün iptaliyle doğrudan bir ilişki olmadığı ifade edilmektedir (Övünç Öztürk, 2016, s. 402).

Cenevre Sözleşmesinin 1C maddesinde yer alan Sona Erme Hükmüne yönelik belirlenen ölçütlerin bazı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Birinci özellik, bu ölçütlerin usulî nitelik yerine esasa ilişkin bir nitelik arz etmesidir (UNHCR, 2019, s. 29, para 116). Yani, mültecilik statüsünün belirlenmesi değil, bu statünün devam edip etmediğinin incelenmesine yönelik olmasıdır. İkinci özellik, uluslararası koruma ve bu korumanın sağladığı hakların artık gerekli olmadığı söz konusu olduğundan, bu ölçütlerin negatif bir özelliğe sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu ölçütlerin, hem tahdidi hem de dar yoruma tabi olması gerektiği ifade edilmektedir. Üçüncü özellik, bu ölçütlerin birbiriyle, "veya" bağlacıyla bağlı olmasıdır. Bir diğer ifadeyle, bu ölçütlerin kümülatif bir şekilde uygulanmaya elverişli olmamasıdır (Övünç Öztürk, 2016, s. 401). Sona Erme Hükmüne yönelik bu ölçütlerin değerlendirilmesinde ispat yükünün sadece mülteci statüsünü belirleyen yetkili makama ait olduğu da bir diğer özellik olarak belirlenebilmektedir (Fitzpatrick & Bonoan, 2003, s. 531, 532).

# Türk Hukukunda Sona Erme Hükmü

Türk hukukunda, uluslararası koruma kapsamında bulunan statülerin Sona Ermesine ilişkin hükümler, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda (YUKK) düzenlenmiştir. Kanunun 85. maddesi, uluslararası koruma altındaki mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statülerinin Sona Erme koşullarını belirlemektedir. Maddenin 1., 2. ve 3. fıkralarında Sona Erme Hükmüne ilişkin durumlar ve ölçütler açıklanırken, 4. ve 5. fıkralarında ise Sona Erme Hükmünün usulüne ilişkin düzenlemelere yer verildiği görülmektedir.

YUKK'un 85. maddesinde yer alan Sona Erme Hükmüne ilişkin düzenlemelere bakıldığında, bu maddede öngörülen ölçütlerin, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin 1. maddesinin (C) bendinde yer alan ölçütlerle benzer bir amacı takip ettiği görülmektedir. Her iki düzenlemede de mültecilere sağlanan ikame korumanın artık gerekli olmadığına dair kriterlere yer verilmektedir. Ayrıca, bu düzenlemelerde yer alan ölçütlerin, bir hakkın sona ermesine ilişkin hükümleri içermesi nedeniyle sınırlılık ve dar yorum gibi ilkelere tabi olması gerektiği vurgulanmaktadır (Övünç Öztürk, 2016, s. 404). YUKK'un 85. maddesinde, uluslararası koruma kapsamındaki statülerin sona ermesini gerektiren şartların oluşması hâlinde verilecek kararlarda, insan haklarının korunmasına ve doğabilecek her türlü olumsuzluğun önlenmesine yönelik tüm tedbirlere riayet edilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Asar, 2020, s. 237).

1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin 1C maddesinde yalnızca mülteci statüsünün sona ermesine ilişkin hükümlere yer verilirken, YUKK'un 85. maddesinde düzenlenen hükümler, mülteci statüsünün yanı sıra şartlı mülteci ve ikincil koruma statülerinin sona erme hükümlerini de kapsamaktadır. Bu durum, sona erme hükümleri bakımından 1951 Cenevre Sözleşmesi ile YUKK arasındaki en temel farkı ortaya koymaktadır (Övünç Öztürk, 2016, s. 404).

Uluslararası koruma kapsamında olmayan ancak Türk hukukunda geçici koruma olarak tanınan statünün Sona Ermesi ile ilgili hükümlerin, Geçici Koruma Yönetmeliği'nin 11. ve 12. maddelerinde yer aldığı görülmektedir. Yönetmeliğin 11. maddesine göre, geçici koruma statüsünün Sona Erdirilmesi için Bakanlık Cumhurbaşkanına teklifte buluna-

bilmektedir. Cumhurbaşkanı tarafından verilen sonlandırma kararıyla birlikte, geçici koruma statü sahibi yabancıların ülkelerine dönmelerine, koşullarını taşıdıkları bir statünün toplu olarak verilmesine, uluslararası koruma başvurusunda bulunanların başvurularının bireysel olarak değerlendirilmesine veya kanun kapsamında belirlenen koşullarla Türkiye’de kalmalarına izin verilmesine karar verilebileceği belirtilmektedir.

Yönetmeliğin 12. maddesinde, geçici korumanın bireysel olarak Sona Ermesi düzenlenmiştir. Buna göre, geçici koruma kapsamındaki bir kişinin Türkiye’den kendi isteğiyle ayrılması, üçüncü bir ülkenin korumasından faydalanmaya başlaması, üçüncü bir ülkeye çıkış yapması, vefat etmesi veya geçici koruma statüsünün iptal edilmesi hâlinde, kişinin geçici koruma statüsü Sona Ereceği hükme bağlanmıştır.

Aslında, sonlandırma ölçütlerinin geri göndermeme ilkesi ve gönüllü, güvenli ve onurlu geri dönüşü de kapsayacak şekilde düzenlenmesi yabancıların kaynak ülkelere erken ve zorla gönderilmelerini önleyeceği ifade edilebilmektedir. Ayrıca, geçici koruma statüsü sona eren yabancıların mülteci statüsü gibi diğer uluslararası koruma mekanizmalarına erişiminin kolaylaştırılması; bir yandan geri göndermeme ilkesi gibi teamül hukukundan kaynaklanan kuralların diğer taraftan ise erken ve zorla geri gönderilmelerine karşı güçlü güvencelerin uygulanması açısından önem taşımaktadır (Ineli-Ciger, 2018, s. 103, 104).

# Sonuç

Zulüm veya insan hakları ihlaliyle karşılaşan, menşe ülkesinin korumasından yararlanmayan veya bu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen kişilerin sığınma talebi, başka bir devlet tarafından kabul edildiğinde, bu kişilere uluslararası koruma sağlanmaktadır. 1951 Cenevre Sözleşmesi hükümleri uyarınca düzenlenen uluslararası koruma, mülteci statüsünün tanınması yoluyla sağlanmaktadır. Sözleşme'nin 1. maddesinde tanımlanan mülteci statüsü, bu statüyü oluşturan şartların objektif veya subjektif olarak ortadan kalkması hâlinde, aynı maddenin C bendinde yer alan hükümler doğrultusunda sona ermektedir. Türk hukukunda ise Sona Erme Hükümü, YUKK'un 85. maddesinde düzenlenmiştir. Sona Erme Hükümü bakımından 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne benzer düzenlemeler içeren YUKK, şartlı mülteci ve ikincil koruma statülerinin Sona Ermesine ilişkin hükümleriyle Cenevre Sözleşmesi'nden ayrılmaktadır. Sona Erme hükmünün temelinde yer alan mülteci statüsünün resmî olarak kaybedilmesi veya Sona Ermesi, mülteci statüsünün iptalinden farklı bir durumdur. Sona Erme koşullarının objektif veya subjektif olarak gerçekleşmesi, mülteci statüsünün artık gerekli veya haklı görülmediği anlamına gelmektedir. Ayrıca uluslararası korumanın sona erdirilmesine ilişkin tüm kararların titiz, doğru bilgilendirilmiş ve usul açısından adil bir sürecin sonucu olarak verilmesi gerekmektedir. Öte yandan, uluslararası koruma statüsünün Sona Ermesinin, sınır dışı edilme ile sonuçlanmaması gerektiği unutulmamalıdır. Bu bağlamda, geri göndermeme (Non-refoulement) ilkesi, Sona Erme Hükümünün uygulanmasından sonra da geçerliliğini korumaya devam etmektedir.

# Kaynakça

- Asar, A. (2020). *Yabancılar Hukuku, Temel Konular*. Ankara: Seçkin.
- Çörtoğlu, K. S. (2022). Türkiye’de Düzensiz Göçmen Olarak Bulunan Afganların Hukuki Statülerine İlişkin Değerlendirmeler. *Public and Private International Law Bulletin*, 873–912.
- EASO. (2016). *Ending International Protection: Articles 11, 14, 16 and 19 Qualification Directive (2011/95/EU) A Judicial Analysis*. European Asylum Support Office.
- EASO. (2021). *Practical Guide on the Application of Cessation Clauses*. Luxembourg: EASO.
- Fitzpatrick, J., & Bonoan, R. (2003). Cessation of refugee protection. In E. e. FELLER, *Refugee Protection in International Law UNHCR’s Global Consultations on International Protection* (pp. 491 - 544). Cambridge: Cambridge University Press .
- Haddad, E. (2008). *The Refugee in International Society Between Sovereigns*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ineli-Ciger, M. (2018). *Temporary Protection in Law and Practice* . Leiden: Brill Academic Publishing.
- Nicholson, F., & Kumin, J. (2017). *A guide to international refugee protection and building state asylum systems*. UNHCR.
- O’Sullivan, M. (2021). *Legal Note On The Cessation Of International Protection And Review Of Protection Statuses In Europe*. Retrieved from ecre: <https://ecre.org/wp-content/uploads/2021/02/Legal-Note-7-Cessation-February-2021.pdf>
- Övünç Öztürk, N. (2016). 1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme Çerçevesinde Mülteci Statüsünün Sona Ermesine Yönelik Ölçütlerin İncelenmesi Ve Türk Hukuku Üzerindeki Yansımalarının Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 393-448.

Öztürk, N. Ö. (2017). Geçici korumanın uluslararası koruma rejimine uyumu üzerine bir inceleme. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 201-264.

Topal, A. H. (2015). Geçici Koruma Yönetmeliği ve Türkiye'deki Suriyelilerin Hukuki Statüsü. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 05-22.

UNHCR. ( 2019, FEBRUARY). Handbook On Procedures And Criteria For Determining Refugee Status And Guidelines On International Protection, Under The 1951 Convention And The 1967 Protocol Relating To The Status Of Refugees. Retrieved from UNHCR: <https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/5ddfc47.pdf>

UNHCR. (1997). Note On The Cessation Clauses; EC/47/SC/CRP.30. UNHCR.

UNHCR. (1999, April 26 ). The Cessation Clauses: Guidelines on Their Application. Retrieved from UNHCR: <https://www.refworld.org/policy/legalguidance/unhcr/1999/en/39942>

Yeo, C. (2022). Refugee Law. Bristol: Bristol University Press.

Yılmaz Eren, E. (2018). Mülteci Hukukunda Geçici Koruma . Ankara : Seçkin.



*daha fazla bilgi için*



[/goc\\_vakfi](#)



[/gocarastirmalarivakfi](#)